

SYLABUS
Filologia rosyjska

Nazwa przedmiotu	Filozofia	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot	Katedra Filologii Rosyjskiej	
Kod przedmiotu		
Studia		
Kierunek studiów	Poziom kształcenia	Forma studiów
Filologia rosyjska	pierwszy	stacjonarne
Rodzaj przedmiotu	ogólnouczelniany	
Rok i semestr studiów	Rok pierwszy / semestr pierwszy	
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu	Dr Marek Bosak	
Imię i nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących) zajęcia z przedmiotu	Dr Marek Bosak	
Cele zajęć z przedmiotu		
Celem przedmiotu jest prezentacja filozofii ujętej jako dziedzina kultury europejskiej. Wykład ma przybliżyć słuchaczom zarówno specyfikę filozoficznego namysłu jak i ukazać stanowiska oraz nurty filozoficzne jakie ukształtowały się w jego ramach. Celem wykładu jest też ukazanie znaczenia i roli jaką myśl filozoficzna odgrywa w procesie kształtowania się kultury i instytucji społecznych.		
Wymagania wstępne	-	
Efekty kształcenia	<p>Wiedza: K_W17 rozumie potrzebę dbania o precyzyjne, poprawne logicznie i językowo wyrażanie własnych myśli i poglądów</p> <p>Umiejętności: K_U09 wykrywa zależności i powiązania między dziedzinami nauki w ramach studiowanej specjalności a innymi dziedzinami w obrębie obszaru nauk humanistycznych K_U13 umie przedstawić argumenty na rzecz własnych poglądów jak i poglądów innych autorów oraz potrafi formułować wnioski K_U14 potrafi rozpoznać i unikać w argumentacji podstawowych błędów logicznych</p> <p>Kompetencje społeczne: K_K08 rozumie możliwości zastosowania metodologii badań w studiowanych dziedzinach do rozwiązywania problemów w życiu zawodowym</p>	
Forma(y) zajęć, liczba realizowanych godzin		

wykład 30 godzin	
Treści programowe	
Filozofia - jej określenia i miejsce wśród innych dziedzin kultury filozofia jako miłość mądrości mądrość a wiedza teoretyczna mądrość a rozsądek (roztropność) mądrość a pomysłowość „zmysł techniczny” mądrość filozoficzna (rozum) filozofia jako racjonalizacja rzeczywistości prawda jako wartość autoteliczna filozoficznego namysłu filozofia jako myślenie przekraczające filozofia jako emancypacja filozofia jako autokreacja filozofia a inne dziedziny kultury filozofia a mit filozofia a religia filozofia a sztuka filozofia a nauka filozofia a ideologia i polityka	2
Początki myśli filozoficznej w starożytnej Grecji geograficzne, społeczne i polityczne uwarunkowania sprzyjające myśleniu filozoficznemu ciekawość – pierwszy krok ku racjonalnemu wyjaśnianiu zjawisk niezwykłych (magnetyzm, wylewy rzek, zaćmienia słońca i księżyca) nowy sposób myślenia a mity i religia <i>Physis</i> jako podstawowa kategoria filozofii przyrody Tales jako twórca filozoficznego namysłu kategorie filozofii Anaksymandra: <i>apejron</i> (bezkres) jako <i>arche</i> (początek i zasada) rzeczy „wyłanianie się przeciwieństw” jako proces w którym przyroda powstaje z bezkresu Anaksymenes: powietrze jako zasada świata; kosmologia Anaksymenesa	2
Pitagoras i pitagorejczycy co wiemy o pitagoreizmie? - problem źródeł historycznych postać Pitagorasa i związek pitagorejski wierzenia pitagorejczyków kosmologia liczba jako zasada świata	2
Heraklit, Parmenides i Zenon z Elei Myśl Heraklita	2

<p>Forma dzieła Heraklita Konceptcja Logosu Zmiana i harmonia</p> <p>Parmenides Postać Parmenidesa Konceptcja prawdy Byt i jego własności</p> <p>Zenon z Elei argumenty świadczące o sprzeczności (niemożliwości) wszelkiej mnogości i wszelkiej zmiany: paradoks dychotomii paradoks Achilleusa paradoks strzały paradoks stadionu</p>	
<p>Sofiści i Sokrates rozwój sofistyki a warunki społeczno-polityczne merytoryczny i formalny wymiar nauki sofistów (dialektyka, retoryka, erystyka, gramatyka) myśl Protagorasa <i>arete</i> – cnota dzielności Człowiek jako miara wszystkich rzeczy</p> <p>Gorgiasz z Leontinoi retoryka Gorgiasza zasada „właściwego momentu” teoria apatetyczna i psychagogiczna kwestia prawdy rozwój retoryki w myśli Izokratesa</p> <p>Sokrates postać i życie Sokratesa / źródła wiedzy o Sokratesie proces Sokratesa posłannictwo, ironia i metody Sokratesa metoda elenktyczna metoda majeutyczna waga definicji i nowe rozumienie cnoty jako podstawa zalet moralnych intelektualizm etyczny - cnota a wiedza, dobro i szczęście</p>	2
<p>Platon i Arystoteles Platon teoria idei konceptcja człowieka, konceptcja duszy i eschatologia Konceptcja poznania krytyka retoryki teoria anamnezy</p>	4

<p>rola zmysłów – droga do idei piękna, prawdy i dobra dialektyka episteme i doxa zadanie filozofii miłość platoniczna nauka o państwie</p> <p>Arystoteles logika teoria pojęć i sądów sylogizm rozum i zmysły jako uzupełniające się władze poznawcze podział filozofii pojęcie substancji forma i materia teologia [nieruchomy (pierwszy) poruszyciel] etyka teleologiczny wymiar etyki eudajmonia jako cel życia człowieka teoria cnót (cnoty etyczne i intelektualne) koncepcja złotego środka estetyka mimesis jako podstawowa kategoria estetyki Arystotelesa tragedia w ujęciu Arystotelesa <i>mythos</i> <i>harmatia</i> <i>hybris</i> <i>anagnorisis</i></p>	
<p>Filozofia praktyczna okresu hellenizmu</p> <p>Cynicy sytuacja społeczno-polityczna i jej wpływ na rozwój myśli cyników cnota jako autarkia (samowystarczalność) i apatia (beznamiętność) współczesne a antyczne rozumienie cynizmu</p> <p>Stoicy budowa świata pierwiastek bierny : materia pierwiastek czynny : pneuma racjonalizm stoików panteizm wieczny powrót Etyka: panowanie nad sobą cnota, natura i rozum w ujęciu stoików szczęście</p>	2

<p>hierarchia dóbr (dobra godne wyboru i godne przyjęcia) czyny cnotliwe i odpowiednie afekty (zawiść, pożądlivość, smutek i obawa) a skąpstwo i mizantropia) apatia czyn słuszny a czyn zacny jednostka a społeczeństwo</p> <p>Epikur i epikurejczycy szczęście jako największe dobro i cel filozofii szczęście jako doznawanie przyjemności szczęście jako brak cierpienia doczesne życie – jako jedyne dobro przyjemności pozytywne i negatywne dobra cielesne i duchowe szczęście a rozumienia obawa jako to co unieszczęśliwia człowieka</p>	
<p>Filozofia chrześcijańska</p> <p>św. Augustyn koncepcja Boga i wynikający z niej teocentryzm (metafizyczna, epistemologiczna i etyczna przewaga nad światem) koncepcja człowieka teodycea (obrona doskonałości stworzenia) zło jako dzieło wolnych stworzeń zło jako brak dobra zło jako element harmonii świata doktryna predestynacji – spór z Pelagiuszem wkład Augustyna w rozwój filozofii dziejów</p> <p>św. Tomasz relacja między wiarą a wiedzą substancja jako złożenie istoty i istnienia dowody na istnienie Boga koncepcja człowieka etyka</p>	2
<p>Kartezjusz i Pascal</p> <p>Rene Descartes sytuacja problemowa w jakiej rozwijała się myśl Kartezjusza cel filozoficznego namysłu – <i>mathesis universalis</i> sceptycyzm metodologiczny stwierdzenie „myślę więc jestem” jako niewzruszony punkt oparcia oczywistość (jasność i wyraźność) jako główne kryteria</p>	2

<p>prawomocności wiedzy dualizm: rzecz myśląca a rzecz rozciągła etyka Kartezjusza</p> <p>Blaise Pascal oczekiwania wobec wiedzy wielkość i nędza człowieka porządek serca i porządek rozumu zakład Pascala</p>	
<p>Immanuel Kant</p> <p><u>Krytyka czystego rozumu</u> cele filozofii Kanta matematyczne przyrodoznawstwo jako wzór wiedzy podziały sądów sądy syntetyczne a priori – jako podstawa matematycznego przyrodoznawstwa jak możliwe są sądy syntetyczne a priori? formy zmysłowości kategorie intelektu transcendentalizm przewrót kopernikański w filozofii krytyka metafizyki idee rozumu: dusza, wszechświat Bóg i ich psychologiczne uzasadnienie krytyka psychologii racjonalnej krytyka kosmologii racjonalnej krytyka teologii racjonalnej</p> <p><u>Krytyka władzy sądenia</u> natura upodobania estetycznego bezinteresowność (upodobanie estetyczne niezależne od realnego istnienia podobającego się przedmiotu) bezpojęciowość (napawamy się wrażeniem pięknej rzeczy a nie jej pojęciem) forma (a nie cała rzecz) jakp przedmiot upodobania oddziaływanie na całość umysłu (wrażenia+ wyobrażenia +sądy) subiektywna konieczność upodobania estetycznego powszechność (bez reguły) sądu estetycznego piękno a wzniosłość</p> <p><u>Krytyka praktycznego rozumu</u> autonomia rozumu autonomia i racjonalność woli dobro jako „dobra wola”</p>	2

<p>homo noumenon i homo fajnomenon imperatyw kategoriyczny (aprioryczne prawo moralne) człowieczeństwo zawsze celem – nigdy środkiem działania prymat i postulaty praktycznego rozumu wolna wola – jako podstawa nakazów moralnych nieśmiertelna dusza – jako warunek postępu moralnego Bóg – jako gwarancja sprawiedliwości</p>	
<p>Soren Kierkegaard krytyka myślenia abstrakcyjnego rozpacz trzy etapy rozwoju osobowości estetyczny etyczny religijny religia prawa a religia łaski trzy rodzaje religijności teologiczne zawieszenie etyki – przykład Abrahama</p>	1
<p>Dzieje w perspektywie myśli Hegla i Marksa Georg Wilhelm Friedrich Hegel Idealizm ewolucyjny Dialektyka Filozofia państwa oraz filozofia dziejów</p> <p>Karol Marks Ontologia: materia i jej postaci, duch jako wynik rozwoju materii, proces dialektyczny Prawa dziejowe Ideologia</p>	1
<p>Filozofia wieku XX Współczesność w filozofii i jej granice Filozofia życia Fryderyk Nietzsche życie a wola mocy ludzie silni a ludzie słabi oraz właściwa im moralność i kultura przez nich tworzona ocena działalności Sokratesa krytyka metafizyki i krytyka chrześcijaństwa resentyment jako forma świadomości teza „Bóg umarł” - jej znaczenie i konsekwencje idea nadczłowieka koncepcja wiecznego powrotu</p> <p>Wilhelm Dilthey świadomość historyczna</p>	6

nauki przyrodnicze a nauki humanistyczne
hermeneutyka jako teoria sztuki rozumienia
filozofia jako światopogląd

Henri Bergson

kategoria elan vital a koncepcja ewolucji
twórczej
intelekt a intuicja i instynkt
jaźń powierzchowna i jaźń głęboka
dwa źródła moralności
religia statyczna i religia dynamiczna

Zygmunt Freud

psychologia a problem nieświadomości
koncepcja człowieka (struktura i dynamika
osobowości)
popędy życia i popędy śmierci
marzenia senne – ich rola oraz ich interpretacja
Kultura jako źródło cierpień

Egzystencjalizm J. P. Sartre'a

dualizm ontologiczny – „byt w sobie” i „byt dla siebie”
człowiek jako egzystencja
wolność, wybór oraz „zła wiara” w ujęciu Sartre'a
człowiek wobec absurdu, odpowiedzialność, niepokój
oraz „dola ludzka”
ateizm Sartre'a
egzystencjalizm a humanizm.

Etyka materialna w ujęciu M. Schelera

etyka formalna a etyka materialna
wartości i ich hierarchia w ujęciu Schelera
iluzja aksjologiczna a resentyment
powinność w rozumieniu Schelera
krytyka moralności mieszczańskiej
koncepcja osoby a akty miłości i nienawiści
antropologia Maxa Schelera

Personalizm Emmanuela Mouniera

koncepcja osoby
transcendencja człowieka „ku górze” i „ku przodowi”
alienacja Narcyza i alienacja Herkulesa
koncepcja rewolucji personalistycznej

Pragmatyzm i neopragmatyzm

Charles Sanders Peirce jako twórca pragmatyzmu
(koncepcja prawdy oraz koncepcja znaczenia)

Wiliama Jamesa koncepcja filozofii

	<p>radykalny empiryzm pragmatyzm jako metoda rozstrzygania sporów metafizycznych teoria prawdy w ujęciu Jamesa</p> <p>Instrumentalizm Johna Deweya poznanie jako instrument skutecznego działania koncepcja doświadczenia etyka cele edukacji i wychowania</p> <p>Richarda Rorty'ego spór z filozoficzną tradycją filozofia epistemologicznie zorientowana jako chybiony projekt cele i możliwości badań naukowych: humanistyka a przyrodoznawstwo liberalna utopia jako królestwo przygodności ironii i solidarności. filozofia jako polityka kulturalna</p>	
Metody dydaktyczne	wykład, wykład z prezentacją multimedialną	
Sposób(y) i forma(y) zaliczenia	wykład – egzamin	
Metody i kryteria oceny	<p>egzamin ustny</p> <p>Student może wybrać jedną z dwu form egzaminu</p> <p>forma pierwsza</p> <p>Student odwołując się do jednej z wybranych lektur obowiązkowych wskazuje na formułowane w tekście problemy filozoficzne, dokonuje rekonstrukcji zawartej w nim argumentacji oraz poddaje zrekonstruowaną argumentację krytyce bądź interpretacji.</p> <p>forma druga</p> <p>Ustna odpowiedź na pytania formułowane w oparciu o treść wykładów</p> <p>wybrane zagadnienia do egzaminu:</p> <p>Filozofia jako dziedzina kultury istota i zadania filozofii; źródła filozoficznego myślenia; zdziwienie; wątplenie; wstrząs; myśl filozoficzna a nauka</p> <p>Jońska filozofia przyrody problematyka najwcześniejszych dociekań filozoficznych (Tales, Anaksymander, Anaksymenes)</p>	

	<p>Pitagoras i pitagorejczycy wierzenia Pitagorejczyków; metempsychoza; nauka o liczbie jako „zasadzie”</p> <p>Heraklit świat jako „wieczny ogień”; harmonia przeciwieństw; Logos świata</p> <p>Parmenides dwie ścieżki poznania wg. Parmenidesa; niezmiennność Bytu</p> <p>Sokrates życie i proces Sokratesa; metoda Sokratesa; ironia; troska o duszę i intelektualizm etyczny</p> <p>Platon teoria idei; alegoria jaskini i jej wykładnia; nauka o człowieku; etyka i teoria państwa</p> <p>Arystoteles koncepcja formy i materii; nauka o cnotach; koncepcja złotego środka</p> <p>Stoicyzm, Epikureizm Sceptycyzm</p> <p>Św. Augustyn nauka o Bogu; nauka o człowieku (woluntaryzm); nauka o poznaniu (iluminizm); nauka o łasce (predestynacja)</p> <p>Św. Tomasz rozdzielenie wiedzy i wiary; nauka o Bogu; nauka o człowieku</p> <p>Kartezjusz idea wiedzy pewnej; sceptycyzm metodyczny; <i>cogito ergo sum</i> – jako fundament wiedzy pewnej; dualizm psychofizyczny</p> <p>Pascal miejsce człowieka w świecie; wiedza rozumu a wiedza serca; zakład Pascala</p> <p>Kierkegaard koncepcja wiary oraz estetyczny, etyczny i religijny sposób życia; trzy typy religijności</p> <p>F. Nietzsche kategoria <i>życia</i> oraz kategoria <i>woli ku mocy</i>; ludzie silni a ludzie słabi oraz właściwa im moralność i kultura przez nich tworzona, resentyment, śmierć Boga a nihilizm, przewartościowanie wartości, idea nadczłowieka</p> <p>Z. Freud</p>
--	---

	<p>koncepcja człowieka - struktura i dynamika osobowości</p> <p>J. P. Sartre egzystencja, wolność i wybór; „zła wiara”, autokreacja, byt w sobie i byt dla siebie, nicość, człowiek wobec absurdu, niepokój, dola człowieka, egzystencjalizm a humanizm, ateizm</p> <p>M. Scheler koncepcja wartości; iluzje aksjologiczne; koncepcja człowieka; koncepcja filozofii; wzlot; teoria światopoglądów; miłość i nienawiść; krytyka nietzscheańskiej wizji chrześcijaństwa jako resentymentu; antropologia i jej ujęcia; rozum i duch; Bóg; etyka formalna a etyka materialna</p>
Całkowity nakład pracy studenta potrzebny do osiągnięcia założonych efektów w godzinach oraz punktach ECTS	<p>Aktywność</p> <p>Liczba godzin/ nakład pracy studenta</p> <p>wykład /30 godz.</p> <p>Samodzielna lektura 4,0 godz.</p> <p>udział w konsultacjach /0,5godz.</p> <p>przygotowanie do egzaminu / 5 godz.</p> <p>udział w egzaminie / 0,5 godz.</p> <p>SUMA GODZIN / 35,5 godz</p> <p>LICZBA PUNKTÓW ECTS 1</p>
Język wykładowy	Polski
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	-
Literatura	<p>Literatura podstawowa:</p> <p>Platon, <i>Obrona Sokratesa</i> Platon, <i>Państwo</i> B. Pascal, <i>Myśli</i> N. Machiavelli, <i>Księżę</i> J. Bocheński, <i>Księga mądrości tego świata</i> S Kierkegaard, <i>Bojaźń i drżenie</i> F. Nietzsche, <i>Z genealogii moralności</i> H. Bergson, <i>Ewolucja twórcza</i> Z. Freud, <i>Wstęp do psychoanalizy</i> Z. Freud, <i>Kultura jako źródło cierpienia</i> J. P. Sartre, <i>Egzystencjalizm jest humanizmem</i> M. Scheler, <i>Resentyment a moralność</i> K. Jaspers, <i>Nietzsche a chrześcijaństwo</i> T. De Chardin, <i>Moja wizja świata</i> W. James, <i>Pragmatyzm</i> R. Girard, <i>Kozioł ofiarny</i></p>

	<p>R. Rorty, <i>Przygodność, ironia, solidarność</i> M. Foucault, <i>Nadzorować i karać</i> L Kołakowski, <i>Klucz niebieski albo opowieści budujące z historii świętej zebrane</i></p> <p>Literatura uzupełniająca: Tatarkiewicz W., <i>Historia filozofii t. 1-3</i> Copleston F., <i>Historia filozofii t. 1-8</i> Hempoliński M., <i>Filozofia współczesna. Wprowadzenie do zagadnień i kierunków</i> Ajdukiewicz K., <i>Zagadnienia i kierunki filozofii, Warszawa 1983</i> Cackowski Z., <i>Zasadnicze zagadnienia filozofii</i> Zachariasz A. L., <i>Filozofia jej istota i funkcje, Lublin 1994</i></p>
Podpis koordynatora przedmiotu	
Podpis kierownika jednostki	